

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
Інститут гідротехнічного будівництва та цивільної інженерії
Кафедра Іноземних мов

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
НАУКОВИЙ СТИЛЬ МОВИ І ПИСЬМА

Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	Освітньо-наукова програма «Архітектура та містобудування»	
Обсяг дисципліни	5 кредити ECTS (150 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (30 годин), практичні заняття (20 годин)	
Індивідуальні та (або) групові завдання	-	
Форми семестрового контролю	залік	

Викладач:

Мар'яно Яніна Георгіївна, к.ф.н., доцент кафедри іноземних мов,
maryanko.yanina@ogasa.org.ua

В процесі вивчення цієї дисципліни здобувачі вищої освіти **РОЗШИРЮЮТЬ УЯВЛЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНЕ ПИСЬМО ЗАГАЛОМ ТА УКРАЇНСЬКУ НАУКОВУ МОВУ ЗОКРЕМА, МОВНІ ЗАСОБИ ПИСЕМНОГО Й УСНОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ.**

Наприклад: вміння складати анотацію, дотримуючись всіх норм ділового спілкування українською мовою.

Передумови для вивчення дисципліни: знання курсу сучасної української літературної мови, українська мова (за професійним спрямуванням), культури мови, риторики, основ наукових досліджень, стилістики.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Отримання новітньої професійної інформації через іноземні джерела; реферування і анотування необхідної літератури рідною та іноземною мовами; користування усним монологічним і діалогічним мовленням у рамках професійної і наукової тематики; виражати свої думки з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи.

ПРН8. Здатність продемонструвати ведення фахового наукового діалогу, спілкуватись діловою науковою та професійною мовою, застосовувати різні стилі мовлення, методи і прийоми спілкування, демонструвати широкий науковий та професійний словниковий запас.

ПРН13. Демонструвати вміння доводити результати досліджень та інновацій до колег, публічно представляти, захищати результати своїх досліджень, обговорювати їх і дискутувати з науково-професійною спільнотою, використовувати сучасні засоби візуальної презентації результатів дослідження.

а саме

знати:

- специфічні риси усної та писемної форм наукового стилю української літературної мови, основні жанрові різновиди наукового стилю, стильові ознаки української мови;
- правила побудови і культури читання наукового тексту, особливості анотування, реферування наукових джерел;
- мовні засоби організації наукової інформації в науковому тексті, основи й техніки наукового редагування;
- мовностилістичні ресурси української літературної мови;
- композиційно-логічну побудову усної наукової доповіді, повідомлення, виступу;
- риторичні прийоми впливу на аудиторію;

вміти:

- аналізувати тексти наукового стилю різних жанрів відповідно до рівня розвитку сучасної української літературної мови;
- створювати і редагувати текст наукової роботи згідно з вимогами наукового стилю, зокрема й із використанням інформаційних технологій;
- трансформувати науковий текст у його усно-інформативний різновид, пристосований до сприймання слухачів;
- користуватися технікою наукового редагування, саморедагування праць;
- володіти культурою усного виступу, брати участь у науковій дискусії, суперечці, володіти полемічним мистецтвом, культурою конструктивного діалогу, етикою оратора.

володіти:

- методами: дескриптивним, практичних робіт, частково-пошуковим, пояснювально-ілюстративним, організації самостійної роботи;

- технологіями: традиційного навчання, особистісно-орієнтованого навчання, ігровими технологіями навчання, проблемного навчання, інтерактивного навчання, розвитку критичного мислення, модульного навчання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Лекції.

№	Тема	Кількість годин
1.	<p>1. Методологія написання кваліфікаційних наукових праць.</p> <p>1.1. Мовне оформлення науково-дослідницьких робіт.</p> <p>1.2. Вступні зауваги щодо курсу “Науковий стиль мови і письма”: мета, завдання, зміст.</p> <p>1.3. Тема дисертаційного дослідження: основні правила вибору і вимоги до формулювання назви.</p> <p>1.4. Узагальнення щодо мовного оформлення тексту наукової розвідки.</p>	2
2.	<p>2. Велика літера і перенесення слів.</p> <p>2.1. Основні правила вживання великої літери.</p> <p>2.2. Орфографічні і технічні правила переносу слів.</p> <p>2.3. Дібрання 15-20 назв законів, угод, протоколів, програм, фірм, асоціацій, інститутів, комітетів, товариств, організацій, форумів, пов’язаних з темою наукової роботи.</p>	2
3.	<p>3. Наукова література як основне джерело фахових знань.</p> <p>3.1. Вимоги до оформлення списку наукових джерел.</p> <p>3.2. Посилання у науковому тексті. Загальні вимоги до цитування.</p> <p>3.3. Загальні вимоги до оформлення таблиць, написання формул тощо.</p>	2
4.	<p>4. Пунктуація у звертанні, прямій мові та цитатах.</p> <p>4.1. Розділові знаки у звертанні, прямій мові й цитуванні.</p> <p>4.2. Оформлення 10 цитат у такий спосіб: 5 цитат оформити за правилами прямого цитування і 5 цитат – за правилами непрямого цитування; при цьому варто користуватися статтями і/або монографіями за темою наукової роботи.</p>	2
5.	5. Техніка роботи з науковою літературою.	2

	<p>5.1. Швидке читання і керування процесом сприйняття тексту.</p> <p>5.2. Форми, види і система записів у процесі читання наукового джерела.</p> <p>5.3. Анотування наукового джерела.</p>	
6.	<p>6. Види скорочень у професійній лексиці. Написання анотації.</p> <p>6.1. Скорочені назви (терміни-аббревіатури).</p> <p>6.2. Умовні графічні скорочення.</p>	2
7.	<p>7. Аналітичне опрацювання інформації наукового джерела.</p> <p>7.1. Особливості конспектування наукового джерела.</p> <p>7.2. Реферування наукового джерела.</p>	2
8.	<p>8. Особливості правопису складних термінів. Аналіз реферату.</p> <p>8.1. Загальні правила правопису складних слів.</p> <p>8.2. Терміни, утворені осново- і словоскладанням.</p> <p>8.3. Модульна побудова термінів.</p> <p>8.4. Аналіз понад 50 термінів, що пишуться разом (25 терміноодиниць) і через дефіс (25 терміноодиниць).</p> <p>8.5. Написання стислого реферату.</p> <p>8.6. Аналіз власного реферату з погляду обсягу, змісту та співвідношення структурних елементів.</p>	2
9.	<p>9. Науковий стиль сучасної української мови.</p> <p>9.1. Тлумачення поняття «стиль». Історія наукового стилю сучасної української мови.</p> <p>9.2. Сфера використання, мовні і жанрові особливості наукового стилю.</p> <p>9.3. Термінологічна одиниця в контексті наукового стилю: тлумачення поняття «термін»; терміносистема як об'єкт та предмет термінознавства; тлумачення поняття «номен»; номенклатура як сукупність термінів, символів і назв.</p>	2
10.	<p>10. Оформлення бібліографії. Порівняння понять «термінологія» та «терміносистема».</p> <p>10.1. Дібрання наукової галузевої літератури відповідно до сфери використання, занотувавши у вигляді списку використаних джерел.</p> <p>10.2. Відтворення власного розуміння наукової</p>	2

	<p>термінології.</p> <p>10.3.Аналіз інформації з історії розвитку терміносистеми.</p> <p>10.4.Базові терміни фаху: засади відбирання.</p> <p>10.5.Дібрання 30 базових термінів свого фаху відповідно до теми наукової роботи.</p>	
11.	<p>11. Характеристика загальномовних явищ у термінологічних системах. Словотвірні типи термінів і процес стандартизації. Лексика у науковому тексті з погляду походження.</p> <p>11.1.Синоніми, антоніми у науковому контексті.</p> <p>11.2.Явища полісемії/омонімії у термінологічних системах.</p> <p>11.3.Процес регуляції словотвірних типів. Поняття норми у системі термінів.</p> <p>11.4.Наукові принципи нормалізації та уніфікації системи термінів.</p> <p>11.5.Аналіз лексики з погляду походження у статті за фахом.</p> <p>11.6.Виявлення мови-джерела (мови-донора, або мови-посередника) для термінів іншомовного походження за фахом.</p>	2
12.	<p>12. Загальна характеристика наукового тексту. Лексичні і морфологічні особливості наукового тексту.</p> <p>12.1.Специфіка наукового тексту.</p> <p>12.2.Структура наукового тексту.</p> <p>12.3.Науковий жаргон і мовна майстерність фахівця.</p> <p>12.4.Національні еквіваленти і чужомовні запозики в науковому тексті.</p> <p>12.5.Частиномовне вираження наукового тексту.</p> <p>12.6.Скорочування слів і словосполук у науковому тексті.</p> <p>12.7.Аналіз статті з фахового журналу за структурою.</p>	2
13.	<p>13. Синтаксичні особливості наукового тексту. Мова і стиль наукової статті і тез.</p> <p>13.1.Синтаксичні конструкції наукового тексту.</p> <p>13.2.Розділові знаки в простому і складному реченні.</p> <p>13.3.Композиційна структура і основні вимоги до тексту наукової статті.</p> <p>13.4.Тези як апробація науково-дослідницької діяльності.</p>	2

	<p>13.5.Встановлення у невеликому обсягом (2-3 ст.) фаховому тексті кількості простих і складних речень. З'ясування розділових знаків у простих і складних реченнях.</p> <p>13.6.Аналіз композиції статті, надрукованої у фаховому журналі.</p>	
14.	<p>14. Вимоги до автореферату дисертації.</p> <p>14.1.Структура і правила оформлення автореферату.</p> <p>14.2.Поетапний процес написання автореферату наукової розвідки.</p> <p>14.3.Вибір слова для тексту автореферату.</p> <p>14.4.Аналіз автореферату, написаного за темою, близькою до теми наукової роботи.</p> <p>14.5.Обґрунтування актуальності теми наукової роботи.</p>	2
15.	<p>15. Підготовка до захисту дисертаційного дослідження. Публічний захист дисертації.</p> <p>15.1.Робота над виступом за результатами дисертаційного дослідження у формі доповіді.</p> <p>15.2.Наукова фразеологія доповіді.</p> <p>15.3.Правила й етика поведінки під час публічного захисту дисертації.</p> <p>15.4.Подяка як елемент етикету наукового тексту.</p> <p>15.5.Виразність мовних засобів публічного виступу.</p> <p>15.6.Підготовка виступу за статтею на конференцію. Аналіз конструкцій, виразів, що відрізняють написаний текст від виголошеного.</p> <p>15.7.Дібрання 15-20 виразів-кліше, необхідних для виступу на захисті, обґрунтування свого вибору.</p>	2
	Усього	30

Практичні заняття.

1.	<p>1. Правила оформлення наукових статей.</p> <p>2. Послідовність розміщення матеріалів у статті.</p>	2
2.	<p>Правила оформлення дисертації.</p> <p>1. Вимоги до оформлення дисертації.</p> <p>2. Загальні положення.</p> <p>3. Структура дисертації.</p> <p>4. Вимоги до структурних елементів.</p>	2
3.	<p>1. Бібліографічне посилання.</p> <p>2. Загальні положення та правила складання.</p>	2
4.	Основні вимоги до авторефератів дисертацій.	2

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні вимоги. 2. Структура автореферату. 3. Анотація. 4. Оформлення автореферату. Обкладинка. Зворотний бік. Титульний аркуш. 5. Видання автореферату. 	
5.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. 2. Загальні вимоги та правила складання. 	2
6.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. 	2
7.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. 	2
8.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Оформлення бібліографічних записів. У позатекстовому списку бібліографічних посилань відповідно до вимог нового ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». 	2
9.	<p>Текстове оформлення документів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Заява. 2. Указ. 3. Доручення. 4. Довідка. 5. Наказ. 6. Протокол. Витяг з протоколу. 	2
10.	<p>Текстове оформлення документів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Резюме. 2. Анотація. 3. Лист. 4. Звернення. 5. Автобіографія. 6. Рецензія. 7. Промова. 8. Запрошення. 9. Характеристика. 	2
		20

Самостійна робота.

Необхідність удосконалення мовленнєвої компетенції спонукає до всебічного розвитку особистості здобувача вищої освіти шляхом пошуку та творчої обробки додаткової інформації, пов'язаної з тими темами та проблемами, що вивчаються згідно з програмою курсу. Таку роботу здобувачі вищої освіти виконують як усно, так і письмово самостійно і надають на перевірку викладачеві або презентують під час практичного

заняття своїм колегам.

Отже, набуття процедурних знань є важливою метою у рамках нового підходу. Програма стимулює самостійність здобувачів вищої освіти та усвідомлення ними стилів навчання; спрямована на розвиток загальних навичок критичного мислення, вирішення проблем, презентації ідей і таке інше.

№ п/п	Зміст роботи	Кількість годин
1	Комп'ютерний переклад наукових джерел.	10
2	Використання Інтернет-ресурсів.	20
3	Наукова риторика. Підготовка промови.	20
4	Вимоги до виступу перед аудиторією.	10
5	Підготовка презентації.	30
6	Граматики.	10
	Всього	100

1. Критерії оцінювання та засоби діагностики.

Поточний контроль зі змістових модулів	Розподіл балів
Поточний контроль знань № 1	15
Поточний контроль знань № 2	15
Презентація	30
Залік	40
Разом	100

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно / зараховано
82 – 89	B	добре / зараховано
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно / зараховано

Політика навчальної дисципліни:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу академічної доброчесності Одеської державної академії будівництва та архітектури»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури, Групи сприяння академічній доброчесності Академії.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Інформаційне забезпечення

Основна література

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с.
2. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : Навч. посіб. 3-є вид., доп. та перероб / Н. В. Ботвина. – К. : “АртЕк”, 2001. – 280 с.
3. Васенко Л. А. Фахова українська мова: [навчальний посібник] / Л. А. Васенко, В. В. Дубічинський, М. Крimeць. — К. : ЦУЛ, 2008. – 273 с.
4. Галузинська Л. І. Українська мова (за професійним спрямуванням) / Галузинська Л. І., Науменко Н. В., Колосюк В. О. – К. : Знання, 2008. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1153010448789/dokumentoznavstvo/movni_zasobi_naukovogo_stily
5. Глущик С. В. Сучасні ділові папери : Навч. посіб / С. В. Глущик, О. В. Дияк, С. В. Шевчук. – К. : А.С.К., 2003. – 400 с.
6. Голубовська І. В. Практична стилістика української мови : навч.-метод. посіб. для самостійної роботи студентів нефілологічних спеціальностей (денної та заочної форм навчання) / І. В. Голубовська. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2010. – 124 с.
7. Дудик П. С. Стилiстика української мови : навч. посiб. / П. С. Дудик. – К. : Академія, 2005. – 368 с.
8. Зубков М. Г. Мова ділових паперів / М. Г. Зубков. – Харків : Торсінг, 2001. – 384 с.
9. Лисенко Н. О. Культура наукової мови. Навчальний посібник / Н. О. Лисенко, О. О. Телєжкіна. – : Вид-во НФАУ, 2012. – 190 с.

10. Орфографічний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.slovnyk.ua/>
11. Словник української мови (в 11 т.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/>
12. Тележкіна О. О. Основи культури мовлення / О. О. Тележкіна. – Х. : Вид-во НФаУ, 2013. – 88 с.

Додаткова література

13. Вісник Академії правових наук. — 2001. - № 1.
14. Держава та регіони: Науково-виробничий журнал. Серія: Економіка та підприємництво. — 2005. - № 1.
15. Дні науки: Зб. тез доповідей: У 3-х т. / Гуманітарний університет “ЗІДМУ”. - Запоріжжя, 2005.
16. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий глумачний словник лінгвістичних термінів / За ред. С. Я. Єрмоленко. - К., 2001.
17. Залевская А. А., Медведева И. Л. Психолінгвістическіе проблемы учебного двуязычия: Учебное пособие. — Тверь, 2002.
18. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник./ М. С. Зарицький — К., 2004.
19. Мова і культура: Науковий щорічний журнал. — 2004. — Вип. VII. - Т. 6
20. Мовознавство: Науково-теоретичний журнал. — К., 2000. — № 2–3; 2002-№ 1.
21. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. — 2-ге вид. перероб. та доп. — К.: Центр учбової літератури, 2009
22. Українська освіта у світовому часопросторі: Матеріали II Міжн. конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.). — К., 2007. — Кн.1.
23. Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць / Відп. ред. Л. О. Симоненко. — К. — 1998; 2001; 2005 рр.
24. Українське право: Науково-практичний часопис. — 2003. - Число 1.
25. Український реферативний журнал “Джерело”. Серія 3. Соціальні та гуманітарні науки. Мистецтво. — 2001. — № 3; 2005.